

Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohumaa kaitse toetuse (MULD-VPR) nõuete hindamismaatriksid

Toetusõiguslikkuse nõuete rikkumisel toetust ei määrata. Baasnõuete ja toetatava tegevuse nõuete rikkumisel hinnatakse nõude rikkumist kolmest aspektist lähtuvalt:

- a) **Raskus** sõltub eelkõige selle tagajärgede olulisusest. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt tagajärgede mõjust eesmärgile.
Koefitsiendid alla 0,3 – mõju nõude eesmärgile vähene.
Koefitsiendid 0,3...0,5 – mõju nõude eesmärgile oluline.
Koefitsiendid üle 0,5 – mõju nõude eesmärgile väga oluline.
- b) **Ulatus** sõltub eelkõige selle mõjust kogu tegevusele. Määratakse %, millises ulatuses oli rikkumine. Mida suurem %, seda suurem on mõju kogu tegevusele.
- c) **Püsivus** sõltub eelkõige selle mõju ajalisest ulatusest või sellest, kas seda mõju on võimalik mõistlike vahenditega lõpetada. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt mõju püsivusest ja mõju lõpetamisest.
Koefitsiendid alla 0,3 – mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline.
Koefitsiendid 0,3...0,5 – mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline.
Koefitsiendid üle 0,5 – mõju püsiv.

Toetussummat vähendatakse protsendi võrra, mis saadakse raskuse ja püsivuse koefitsientide ning ulatuse protsendi korrutamisel.

Igale nõudele on arvestatud vaikumisi maksimaalne vähenduse % toetussummast. Erandjuhtudel võib hinnata nõude rikkumist maatriksist erinevalt. Kui tegemist on raske rikkumisega, võib % olla suurem, kui maksimumina määratud. Kui tegemist on pettuse ja tahtliku rikkumisega, võib raskuse ja püsivuse koefitsiente muuta selliselt, et taotleja jääb toetusest ilma.

Korduvus – korduvuse leidmisel võetakse arvesse sama nõude rikkumised, mis on tuvastatud sama toetuse taotlemisel kogu programmiperioodi 2023–2027 jooksul.

Nõude korduva rikkumise korral sõltub toetussumma lõplik vähendamine sellest, mitmendat korda on kogu programmiperioodil 2023–2027 sama nõuet rikutud. Kui rikkumine on tuvastatud teist korda, siis korrutatakse kontrolli aastal kindlaksmääratud toetuse vähendamise protsent 2-ga, kui rikkumine on tuvastatud kolmandat korda, siis korrutatakse protsent 3-ga jne.

BAASNÕUDED

1. Taotleja kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta veeseaduse alusel peetavasse põlluraamatusse.

RASKUS	Koef. 0,2 (mõju nõude eesmärgile vähene) – andmed ei vasta reaalsele olukorrale. Puudub ülevaade põllul tehtud tööddest.
ULATUS	Kui põllu kohta puuduvad kõik andmed, siis arvestatakse 100% põllu pinnast rikutud pinnaks. Kui põllu kohta puuduvad andmed osaliselt, siis 50% põllu pinnast arvestatakse rikutud pinnaks. Rikkumisega pinnad liidetakse kokku ja leitakse rikkumise ulatuse % – kui palju moodustab kogu põllumajandusmaa

	pindalast kokku rikkumisega põldude pindala. Kui põlluraamat puudub, siis on ulatus 100%.
PÜSIVUS	Koef. 0,2 (<i>mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline</i>) – andmeid on võimalik taastada või parandada. Teada on põllul kasvav kultuur, kuid tehtud töid, tööde teostamise aega või kasutatud väetiste, taimekaitsevahendite ja seemnete koguseid ei ole võimalik täpselt määrata.

Maksimaalne vähendamine esmasel rikkumisel on 4% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha. Rikkumine tuvastatakse ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine kogu põllumajandusmaast $100 \times 2/10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x püsivuse koef ($20 \times 0,2 \times 0,2 = 0,80\%$).

2. Taotleja täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. a määruse nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)” §-s 2 sätestatud nõudeid.

Põllumajandustootja säilitab püsirohuma pindala vähemalt ulatuses, mis on võrdne [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artikli 65 lõikes 2 nimetatud pindalapõhiste otsetoetuste ja maaelu arengu toetuste ühise taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud ühise taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga.

Kui püsirohuma antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohuma säilitamise kohustus.

Püsirohuma peab olema tagasi rajatud püsirohuma tagasirajamise kohustuse määramise aasta 15. juuniks. Tagasirajatud rohuma puhul kohaldatakse [komisjoni delegeeritud määruse 2022/126](#) artikli 48 lõikes 5 sätestatud.

Püsirohuma rohukamara uuendamist ei loeta kasutusotstarbe muutmiseks ja see ei katkesta püsirohuma vanuse arvestamisel aastate järgnevust.

RASKUS	Koef. 1,0 (<i>mõju nõude eesmärgile väga oluline</i>) – suureneb mulla degradatsioon.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent kogu majapidamise põllumajandusmaast.
PÜSIVUS	Koef. 1,0 (<i>mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline</i>) – püsirohuma on üles haritud või ei ole täidetud püsirohuma tagasirajamise kohustust.

Maksimaalne vähendamine esmasel rikkumisel on 100% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Taotlejal on kokku 40 ha põllumajandusmaad. Püsirohuma tagasirajamise kohustus oli kokku 1,5 ha, kuid taotleja märkis taotlusele TAR põldudeks kokku 0,50 ha. Lisaks on taotleja üles haritud 1,00 ha püsirohumaad. Kokku on rikkumisega pind 2,00 ha. Rikkumisega pinna protsent põllumajandusmaast on 5% ($2 \times 100/40$).

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x püsivuse koef ($5 \times 1,0 \times 1,0 = 5\%$).

3. Taotleja täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. a määruse nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)” § 3 lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõudeid.

Turvasmullaga põllumajandusmaal ei ole lubatud künda ega freesida. Turvasmullaga põllumaal on lubatud künda ja freesida üks kord kolme aasta jooksul.

Kuivendamata märgalaid ja turvasmullaga põllumajandusmaid ei ole lubatud kuivendada. Kuivendatud märgalade ja turvasmullaga põllumajanduslikuks tegevuseks kasutataval põllumajandusmaal on dreneažisüsteeme lubatud rekonstrueerida üksnes siis, kui kasutatakse lahendusi, mis ei suurenda kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja kui see on vajalik mineraalmullas paikneva dreneažisüsteemi toimimiseks. Esimeses ja teises lauses sätestatud nõudeid ei kohaldata kuivendatud turvasmulladele seadedreneaži ehitamise ja veetaseme tõstmise korral.

Turvasmullaga põllumajandusmaaks loetakse põld, millel on turvasmulla osatähtsus vähemalt 90% (alates 2025. aastast 65%), ning turvasmullaga põld, mille kohta on põllumajandustootja võtnud MULD kohustuse. **Märgalaks** loetakse kaitstavatel aladel asuvad rannaniidud, lamminiidud, soostunud niidud, sinihelmikakooslused ja kõrgrohustud, mis asuvad põllumajandusmaal.

Tegemist on tingimuslikkuse süsteemi maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudega HPK 2. Nõuet kontrollitakse tingimuslikkuse sama nõude kontrollis. Nõuet tuleb täita kogu põllumajanduslikus kasutuses oleval maal.

RASKUS	Koef. 1,0 (<i>mõju nõude eesmärgile väga oluline</i>) – esineb oht, orgaanilise süsiniku emissiooniks. Mulla pindmine (viljakam) osa kantakse ära tuule- või vee-erosiooni tagajärjel.
ULATUS	Määratakse vastavalt tingimuslikkuse HPK 2 nõude rikkumise punktidele: 3-5 punkti – 50% 6-7 punkti – 80% 8-15 punkti –100%
PÜSIVUS	Koef. 1,0 (<i>mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline</i>) – erosiooni korral taastub mulla hea seisund aastate jooksul.

Maksimaalne vähendamine esmasel rikkumisel on 100% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Tingimuslikkuse nõuete kontrollis on tuvastatud HPK 2 nõude rikkumine. Nõude rikkumist on hinnatud punktisummaga 6. Ulatus on 80%.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x püsivuse koef (80 x 1,0 x 1,0 = 80%).

4. Taotleja täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. a määruse nr 68 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded” § 3 lõikes 4 sätestatud nõudeid.

Üle 10-protsendilise kaldega aladel tuleb erosiooni takistamiseks põllumajandusmaa harimisel kasutada järgmisi agrotehnilisi võtteid:

- 1) mulla harimine risti kallakuga;
- 2) püsirohumaat rajamine;
- 3) heintaimede kasvatamine;
- 4) minimeeritud mullaharimine;
- 5) kaitseribade rajamine küngaste nõlvadele või veekogude kallastele.

Tegemist on tingimuslikkuse süsteemi maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudega HPK 5. Nõuet kontrollitakse tingimuslikkuse sama nõude kontrollis. Nõuet tuleb täita kogu põllumajanduslikus kasutuses oleval maal.

RASKUS	Koef. 1,0 (<i>mõju nõude eesmärgile väga oluline</i>) – esineb oht, et mulla pindmine (viljakam) osa kantakse ära tuule- või vee-erosiooni tagajärjel.
ULATUS	Määratakse vastavalt tingimuslikkuse HPK 5 nõude rikkumise punktidele: 3-5 punkti – 50% 6-7 punkti – 80% 8-15 punkti –100%
PÜSIVUS	Koef. 1,0 (<i>mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline</i>) – erosiooni korral taastub mulla hea seisund aastate jooksul.

Maksimaalne vähendamine esmasel rikkumisel on 100% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Tingimuslikkuse nõuete kontrollis on tuvastatud HPK 5 nõude rikkumine. Nõude rikkumist on hinnatud punktisummaga 6. Ulatus on 80%.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x püsivuse koef (80 x 1,0 x 1,0 = 80%).

5. Taotleja täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. a määruse nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)” §-s 8 sätestatud nõudeid.

Maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)” § 4 lõikes 5 nimetatud keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.

Keskkonnatundlik püsirohuma on Natura 2000 võrgustiku alal asuv:

- 1) püsirohuma, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
- 2) pärandniit;
- 3) inventeeritud väärtuslik püsirohuma (kõrge loodusväärtusega püsirohuma).

Pärandniidu ja inventeeritud väärtusliku püsirohuma uuendamine ei ole lubatud. Püsirohuma, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada.

Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab nimetatud püsirohuma tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks.

RASKUS	Koef. 1,0 (<i>mõju nõude eesmärgile väga oluline</i>) – suureneb mulla degradatsioon.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent kogu majapidamise põllumajandusmaast.
PÜSIVUS	Koef. 1,0 (<i>mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline</i>) – keskkonnatundlik püsirohuma on üles haritud või ei ole täidetud keskkonnatundliku püsirohuma tagasirajamise kohustust.

Maksimaalne vähendamine esmasel rikkumisel on 100% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Taotlejal on kokku 40 ha põllumajandusmaad. Üles on haritud 1,00 ha keskkonnatundlikke püsirohuma. Rikkumisega pinna protsent põllumajandusmaast on 2,5% (1x100/40).

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x püsivuse koef (2,5 x 1,0 x 1,0 = 2,5%).

TEGEVUSE ELLUVIIMISE NÕUDED

Taotleja täidab kohustuseperioodi jooksul turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohumaat kaitse tegevuse elluviimise nõudeid kogu kohustusealusel rohumaal (MULD-VPR taotletud maal).

1. Rohumaad hoitakse rohukamaras. Rohukamaras hoidmine tähendab, et maad ei künta, kultiveerita, koorita, randaalita, freesita ega äestata ning sellel ei tehta muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid. Rohumaa uuendamine on keelatud.

RASKUS	Koef. 1,0 (<i>mõju nõude eesmärgile väga oluline</i>) – väheneb väärtuslike püsirohumaade kogupind, väheneb maastikuline mitmekesisus ja rohumaat liigirikkus.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent MULD-VPR toetuse kindlakstehtud pinnast.
PÜSIVUS	Koef. 1,0 (<i>mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline</i>) – väärtusliku püsirohumaat taimik on hävitatud ja selle taastumine algsel kujul on pikaajaline protsess.

Maksimaalne vähendamine esmasel rikkumisel on 100% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Taotlejal on MULD-VPR toetusalust pinda kokku 50 ha. Kohapealses kontrollis tuvastatakse, et 10 hektaril on tehtud rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid. Rikkumine MULD-VPR toetuse kindlakstehtud pinnast $100 \times 10 / 50 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x püsivuse koef ($20 \times 1,0 \times 1,0 = 20\%$).

2. Rohumaa ülekarjatamine on keelatud.

RASKUS	Koef. 0,5 (<i>mõju nõude eesmärgile oluline</i>) – väheneb taimiku liigirikkus.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent MULD-VPR toetuse kindlakstehtud pinnast.
PÜSIVUS	Koef. 0,4 (<i>mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline</i>) – väärtusliku püsirohumaat taimiku ja liigilise koosseisu taastumine võtab aega.

Maksimaalne vähendamine esmasel rikkumisel on 20% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Taotlejal on MULD-VPR toetusalust pinda kokku 50 ha. Kohapealses kontrollis tuvastatakse, et 10 hektaril on toimunud ülekarjatamine Rikkumine MULD-VPR toetuse kindlakstehtud pinnast $100 \times 10 / 50 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x püsivuse koef ($20 \times 0,5 \times 0,4 = 4\%$).

3. Pärast 1. novembril on rohumaal loomade pidamine keelatud.

RASKUS	Koef. 0,5 (<i>mõju nõude eesmärgile oluline</i>) – esineb oht taimiku kahjustumisele pärast vegetatsiooniperioodi.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent MULD-VPR toetuse kindlakstehtud pinnast.
PÜSIVUS	Koef. 0,4 (<i>mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline</i>) – taimik on võimeline taastuma teatud ulatuses.

Maksimaalne vähendamine esmasel rikkumisel on 20% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Taotlejal on MULD-VPR taotletud pinda kokku 50 ha. 10 ha on tuvastatud loomade karjatamine pärast 1. novembrit. Rikkumine MULD-VPR toetuse kindlakstehtud pinnast $100 \times 10 / 50 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x püsivuse koef ($20 \times 0,5 \times 0,4 = 4\%$).

4. Karjatavatele loomadele ei tohi anda lisaks muud sööta kui mineraalsööt.

RASKUS	Koef. 0,5 (<i>mõju nõude eesmärgile oluline</i>) – loomade lisaöödas võivad olla seemned, mis muudavad taimiku liigilist koosseisu.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent MULD-VPR toetuse kindlakstehtud pinnast.
PÜSIVUS	Koef. 0,4 (<i>mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline</i>) – taimik on võimeline taastuma teatud ulatuses. Liigid ei ole levinud.

Maksimaalne vähendamine esmasel rikkumisel on 20% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Taotlejal on MULD-VPR taotletud pinda kokku 50 ha. 10 ha on tuvastatud, et rohumaal on loomadele antud lisaööta (põllul on heinapallid). Rikkumine MULD-VPR toetuse kindlakstehtud pinnast $100 \times 10 / 50 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x püsivuse koef ($20 \times 0,5 \times 0,4 = 4\%$).

5. Rohumaal on keelatud väetise, välja arvatud loomade karjatamisel mahajääva sõnniku, ning keemilise taimekaitsevahendi kasutamine.

RASKUS	Koef. 1,0 (<i>mõju nõude eesmärgile väga oluline</i>) – väheneb taimiku liigirikkus. Taimiku liigiline koosseis muutub ühetaoliseks.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent MULD-VPR toetuse kindlakstehtud pinnast.
PÜSIVUS	Koef. 1,0 (<i>mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline</i>) – loodusliku taimiku taastumine on väga pikaajaline protsess.

Maksimaalne vähendamine esmasel rikkumisel on 100% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Taotlejal on MULD-VPR toetusalust pinda kokku 50 ha. Kohapealses kontrollis tuvastatakse, et 10 hektaril on kasutatud herbitsiidi. Rikkumine MULD-VPR toetuse kindlakstehtud pinnast $100 \times 10 / 50 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x püsivuse koef ($20 \times 1,0 \times 1,0 = 20\%$).